

La mort se'n dugué Montserrat Abelló, poetessa i traductora, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, a 96 anys, a poc d'arribar al segle d'existència. Escriptora relativament tardana, traductora de l'anglès, especialment de Sylvia Plath, que exercí una forta influència sobre Abelló, filla d'una centúria convulsa que marcà la seua biografia, aquesta dona admirable en molts sentits deixa una considerable obra i el record d'un tarannà vital i juvenívol i una connexió fora mida amb les noves generacions poètiques.

Una jove poetessa quasi centenària



JORDI PLAY/ARXIU

Montserrat Abelló i el seu somriure vital i perenne.

La notícia de la seua desaparició a Barcelona, dimarts 9 de setembre, generà una enorme commoció amb les xarxes socials com a via més candent d'expressió. El món de la cultura catalana manifestà el seu condol i el reconeixement a una trajectòria vital i literària exemplar, marcada també pel compromís feminista, palès en la seua producció. Amb tot, allò més significatiu fou la resposta de les noves fornades de poetes i poetesses, amb els quals mantenia una relació més que fluida, forjada en els nombrosos recitals i festivals poètics que compartia amb ells. Una relació fins i tot d'amistat en molts casos. Als blocs personals i a plataformes com Twitter i

Facebook, desenes de lletraferits i lletraferides joves –molts que encara no havien nascut quan Abelló havia passat de llarg la sisena dècada de vida– de tot arreu del domini lingüístic publicaven recordatoris, fotografies presidides pel somriure generós i perenne de l'escriptora, experiències compartides i, sobretot, versos de la seua admirada Montserrat. “Era una persona que anava a molts actes. I li agradava molt la gent jove perquè ella se sentia jove. Tenia amics de totes les edats, l'edat per a ella era una característica més”, explica Laia Noguera (Calella, 1983), poetessa i amiga personal d'Abelló. “Era molt oberta i s'interessava molt pel que fèiem. Li agradava molt lle-

gir, estava molt atenta, volia saber el que es coïa. I era capaç d'escoltar-te. Aquesta era la base de la connexió que tenia amb la gent jove”, rebla. Això i el fet que “jutjava poc, tenia una mirada molt neta, però ajudava en el que podia i sempre deïa coses interessants. El títol del meu poemari *Caure* me'l va suggerir ella. I, en general, em feia retallar els poemes”, afegeix Noguera amb una rialla.

Un referent literari i humà de primera magnitud que, sortosament, deixà el món dels vius ben activa, escrivint, preparant nous poemaris i, segons Noguera, les que anaven a ser les seues memòries. Un punt àlgid de reconeixement públic que començà amb la publicació el 2002 de la seua obra completa, *Al cor de les paraules. Obra poètica, 1963-2002*. Dimensionament que es va veure reforçat amb la concessió el 2008 del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, el Premi Nacional de Cultura i el Jaume Fuster que atorga per votació l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Abans, però, ja havia rebut la Creu de Sant Jordi (2008), el Premi de la Crítica Serra d'Or de poesia, l'any 1999, per *Dins l'esfera del temps*, publicat l'any anterior. Un altre reconeixement significatiu per a ella degué ser el Cavall Verd de traducció per *Sóc vertical, Obra poètica 1960-1963* de la seua estimada Sylvia Plath, descoberta per Abelló en un viatge a Anglaterra a la dècada dels setanta.

De fet, tot i el tòpic desgastat d'explicar la literatura a través de les vivències, el ben cert és que la valuosa producció

poetessa explica: “Al principi, pensava que per fer poesia havia de seguir una mètrica i respectar la rima, però això no em sortia bé de cap manera. Va arribar un dia en què vaig sentir una gran necessitat d’escriure i vaig tirar pel dret, escrivint el que sentia, des del sentit profund de la paraula i del seu ritme intern. Aquesta és la base de la poesia: si no hi és, no servirà de res vestir-la amb la rima i respectant la mètrica”. El descobriment de Plath serveix per refermar aquesta convicció.

Un altre tret de la poètica d’Abelló, a més de la coneguda transparència dels seus versos, era la marca de gènere. Com explicava l’editor Oriol Izquierdo, en una reflexió recollida per Montse Serra, “feia una poesia de dona, pel tema i per la manera de posicionar-se davant el tema”. Una visió que Abelló confirmava: “Les dones vam fer millor poesia quan vam decidir no imitar els homes. Escriure des dels nostres ulls i cossos de dones va representar un canvi: les vivències no són millors, però sí diferents, i en alguns casos fins i tot més àmplies que les dels homes”. Una convicció ferma que es veu reflectida també en el pròleg de *Cares a la finestra*, on es dol d’un país “com el nostre, en el qual la poesia de dones sempre ha estat mirada des d’una òptica masculina, com una poesia menor”. Un esforç reivindicatiu que, d’alguna manera, tingué premi: “Ella estava molt orgullosa perquè hi havia molts homes que havien descobert poetesses que els agradaven molt gràcies a les seves traduccions, que els havien obert una porta”, revela Noguera.

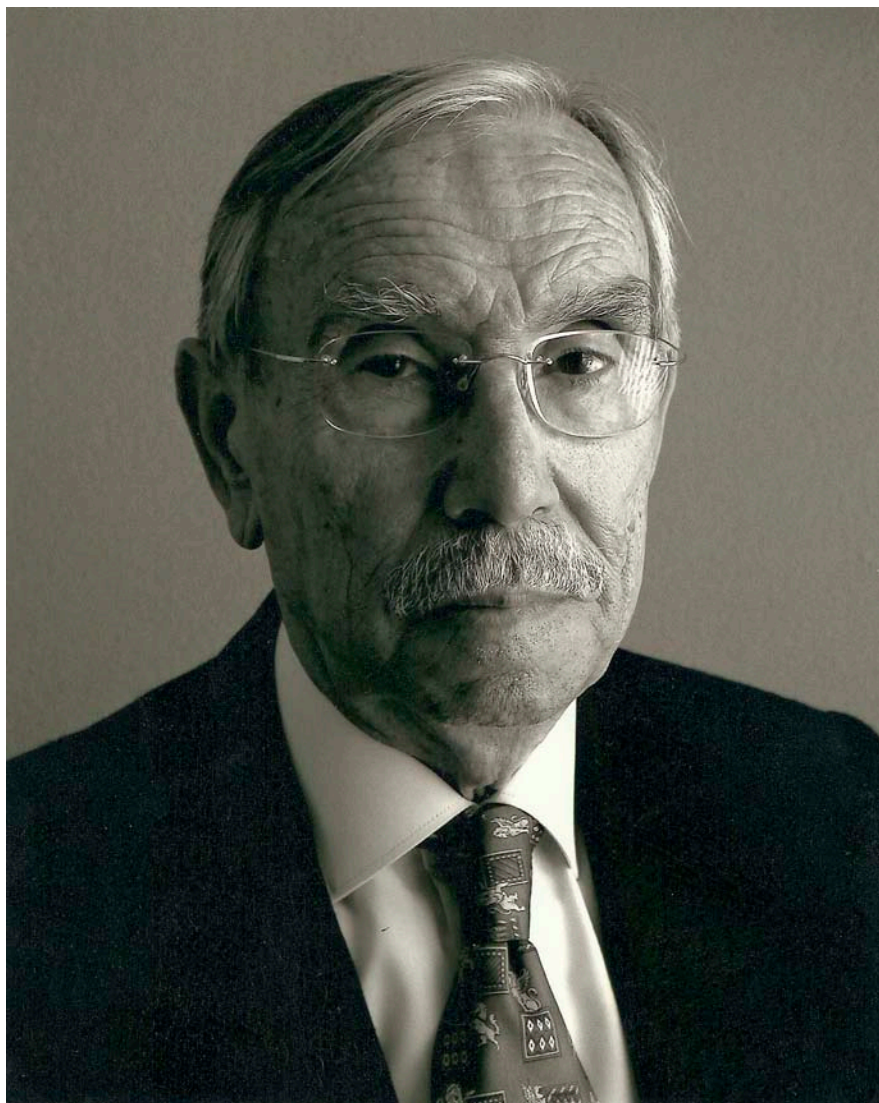
Amb tot, la millor forma d’acostar-se a la seua concepció poètica potser és a través d’un poema que Montserrat Abelló va escriure a instàncies de la Institució de les Lletres Catalanes per celebrar el Dia Mundial de la Poesia d’aquest mateix any: “Tan sols la paraula nua / la teva, mai la d’un altre / la que reflecteix una vida / dins d’una solitud / curulla de promeses, / on tot és possible.

S’esvaneixen els dubtes/la foscor claror es torna / i els sols variants i múltiples/cauen damunt cada mot, / el cobreixen i donen força.

Enllà d’aquest ser-hi / tan precís que / s’allarga en el contingut / de cada paraula clara.

Com ho és la poesia.”

Xavier Aliaga



Francesc Giner Perepérez: un humanista de comarca

El passat mes de juliol Cullera acomiadava Francesc Giner Perepérez, cronista de la ciutat, autor de diversos estudis de toponímia i història i un dels fundadors, juntament amb Joan Fuster, d’Acció Cultural del País Valencià. Un d’aquells personatges essencials que articulava i dignificava el país des de la seua comarca.